

Remiss över betänkandet "Ett land att besöka, En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring" (SOU 2017:95)

Länsmuseernas samarbetsråd består av 25 medlemsmuseer som bedriver bred kulturhistorisk verksamhet med regionalt uppdrag. Dessa finns i Sveriges alla län och når tillsammans ca.3 milj. besökare årligen. De regionala museerna verkar över hela sina respektive områden med kulturmiljöarbete, besöksmålsutveckling, pedagogiska aktiviteter mm. Länsmuseerna samverkar med mindre kommunala och föreningsdrivna museer. Tillsammans utgör Sveriges regionala museer Sveriges största museum.

Samarbetsrådet har erhållit ovan rubricerade betänkande på remiss och lämnar härmed sina synpunkter. Samarbetsrådet har valt att främst fokusera på de kapitel eller avsnitt som primärt berör länsmuseerna.

Allmänt

Samarbetsrådet anser att betänkandet har gjort en grundlig genomgång av var svensk besöksnäring står idag och pekat på viktiga brister i organisation och kunskapsläge.

- Samarbetsrådet vill understryka den viktiga roll som Sveriges länsmuseer intar. Dessa finns i hela landet, de utgör viktiga regionala besöksmål, de spelar en central roll som centra för kunskapen om respektive län/region och de har en kompetens i att stödja olika initiativ inom kulturturismen.
- Samarbetsrådet instämmer i betänkandets uppfattning om behovet av ett nytt övergripande mål och att detta formuleras med hållbarhet som grund, samt en strategi för att utforma och genomföra politiken i bred samverkan. Det är viktigt att den regionala nivån, där regionala kompetenser som länsmuseerna, ingår, har ett avgörande inflytande på utformningen.

- Samarbetsrådet instämmer också i betänkandets uppfattning att kulturturismen är en viktig del av turist/besöksnäringen och att det där är viktigt att inhämta kunskaper från regionala och lokala aktörer inte minst de kunskaper landets länmuseer besitter.
- Samarbetsrådet delar betänkandets syn på behov av en användbar och tillförlitlig statistik. Detta gäller inte minst för att tydliggöra den roll länmuseer och andra museer spelar för besöksnäringen.
- Samarbetsrådet instämmer med betänkandet om vikten av att ta fram nya modeller för finansiering för att öka museernas incitament för att satsa på besöksmålsutveckling, dels av själva museet och dels av kulturmiljöer i regionen.

Kap 3

Samarbetsrådet delar betänkandets uppfattning att det komplexa system som utgör svensk besöksnäring är i starkt behov av koordinering och utveckling. Samarbetsrådet instämmer också i att hållbarhetstanken är en ytterst viktig (s.80-81, 114). Ett alltför hårt nyttjat besöksmål förlorar sin attraktionskraft. Här är det viktigt att peka på de stora insatser som Sveriges länmuseer spelar med sin kulturmiljöverksamhet i att bidra till bevarade kulturmiljöer i form av äldre bebyggelse, arkeologiska lämningar etc. Utan detta bevarande finns inte de utvecklings möjligheter som betänkandet pekar på för kulturen som infrastruktur för kulturturismen (s.91).

Vad gäller organiseringen av besöksnäringen så instämmer samarbetsrådet i att det behövs en struktur med mål och strategier (s.95-100). Det är viktigt en organisation har en tydlig förankring i den regionala nivån då mycket av utvecklingsmedel hanteras av regioner och länsstyrelser och där länmuseerna spelar en viktig roll som kunskaps och kompetenscentra för platsutveckling (s.109).

Kap 4

Samarbetsrådet instämmer i betänkandets syn på besöksnäringens viktiga roll för hållbar landsbygdsutveckling (s.115). Flera av landets länmuseer har varit delaktiga i den satsning som gjorts inom Swedish Welcome och länmuseerna arbetar brett över sina län eller regioner för att uppmuntra och främja utveckling av besöksmål grundade på kulturmiljöer (s.118-125). Samarbetsrådet har ovan pekat på det viktiga arbete som länmuseerna utför inom ramen för kulturmiljöarbetet där länmuseerna arbetar som stöd till kommunernas samhällsbyggnadsavdelningar och motsv. i fråga om kulturmiljökompetens (s.125-127).

Kap 5

Samarbetsrådet anser liksom betänkandet att den digitala utvecklingen innebär stora möjligheter för besöksnäringen. Idag kan flera länmuseer, utöver uppgifter om det

besöksmål som det egna museet utgör, ge information om andra kulturmiljöer i regionen/länet på sina hemsidor.

Kap 6

Samarbetsrådet delar betänkandets åsikt om behovet av strategisk kompetensförsörjning och kompetenshöjande insatser för branschorganisationerna på regional och lokal nivå (s.153). Här kan läns museerna spela en roll som kunskapscentra för kulturmiljöerna men där finns också behov av kompetensutveckling av den egna personalen. Det är viktigt att Samarbetsrådet vill påpeka att även läns museerna och andra museer spelar en roll som tillhandahållare av inestegsjobb – som guider, i reception eller andra ofta säsongsbetonade arbeten.

Kap 7

Samarbetsrådet instämmer i betänkandets uppfattning att det till stor del saknas kunskap om besöksnäringen och om behovet av att samordna besöksnäringens behov av forskningsinsatser (s.208). Detta gäller inte minst inom kulturturismen där forskning behövs om kommunikation, information, målgruppsanalyser mm.

Kap 8

Samarbetsrådet delar betänkandets syn på behovet av användbara data och analyser. Det finns ett starkt behov av att tydliggöra det värde som läns museer och andra museer skapar för besöksnäringen. Dessa nationella data måste samspela med regionala datainsamling så att olika branscher kan jämföras regionalt.

Kap 11 Kulturturism

När det gäller den föreslagna delstrategin för kulturturism instämmer Samarbetsrådet i behovet av en sådan. Vid utformningen är det ytterst väsentligt att landets läns museer involveras då dessa dels besitter övergripande kunskaper om det regionala kulturarvet och kulturmiljöer och dels har kompetenser som stödjer plats/besöksmålsutveckling regionalt.

Det är sedan länge känt att dynamon i turismen är natur och kultur/kulturmiljöer samt evenemang (exv. Nutek årsbok 2007, s103-4). Vad gäller museer spelar dessa en stor roll för besöksnäringen utan att i större grad kunna dra ekonomisk nytta av den. 2/3 av landets läns museer har fri entré, vilket ofta är ett politiskt krav kopplat till bidragen, vilket gör att ökade besöksströmmar snarare medför ökade omkostnader i form av slitage och behov av ökad service än ökade intäkter. Detsamma gäller i hög grad den service landets läns museer ger till kommuner, föreningar eller företag i form av kunskaper om kulturmiljöer. Det är därför av stor betydelse om nya modeller för finansiering kan tas fram för att öka museernas incitament för att satsa på besöksmålsutveckling av själva museet eller kulturmiljöer i regionen (s.291, 306),

Det är viktigt att inse att kultur- och naturmiljöer till övervägande delen är desamma (s 298). Få delar av den svenska naturen är opåverkade av århundraden av mänskliga aktiviteter. En

ökad samverkan och integrering av dessa två delar är därför nödvändig för att utveckla miljöerna.

Länsmuseernas samarbetsråd finner det anmärkningsvärt att inte länsmuseerna och dess omfattande arbete med regional utveckling nämns i uppräkningsav regionala aktörer (s 297). De flesta av landets länsmuseer tar mycket aktiv del i besöksmålnäringen med platsutveckling i form av stöd till lokala företag, utvecklande av digitala informationskanaler etc. Det omfattande arbete länsmuseerna lägger på kulturmiljövård är en förutsättning för att kunna visa upp och utveckla bevarade och sammanhållna kulturmiljöer för både turister och invånare. Till skillnad mot exv. evenemang står museer och kulturmiljöer för ett erbjudande över tid – alla dagar i veckan året runt.

Samarbetsrådet instämmer i betänkandets syn att stärka samverkan med museerna på lokal och regional nivå (s311). En väl utbyggd samverkan innebär ökad effektivitet, hållbarhet och ökad kvalitet.

Länsmuseernas Samarbetsråd

Yvonne Hagberg
Ordförande

Inga Göransson
Vice ordförande